

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás

Szerző:

dr. Tóth - Juhász Szilvia

Salgótarján, 2023. április 7.

I. Bevezetés

Évszázadok óta él az a társadalmi, jogalkotói és jogalkalmazói igény, hogy egy büntetőeljárás a törvényesség sérelme nélkül, hatékonyan, észszerű időn belül, kvázi gyorsan záruljon le. Ezen kívánalmat Finkey Ferenc 1908-ban gyönyörűen meg is fogalmazta: „Az eljárás gyorsasága a modern jogtudomány és igazságszolgáltatás egyik fő kívánalma, mely kellő biztosítékok mellett egyáltalán nem veszélyezteti az elbírálás alaposágát.”¹ Ezen büntetőeljárással szemben támasztott elvárás azóta még inkább létjogosultságot nyert, hiszen vitán felül áll, hogy az eljárás elhúzódsának elsődleges oka az eljárási szabályokban, illetve azok túlzott részletességében rejlik. Igen korán felismerte a jogalkotó, hogy - a hosszadalmas, nehézkes eljárások miatt - az igazságszolgáltatásra nehezedő terhek csökkentésének, s ezáltal az időszerűség javításának a megoldása az eljárások egyszerűsítésében rejlik. Az egyszerűsítés ugyanakkor nem mehet a jogszerűség és a jogbiztonság rovására. Ezen követelményeknek is megfelel az a jogalkotói paradigmaváltás, mely szerint eltérően kell kezelni azokat az ügyeket, amelyekben a terhelt beismer, azokkal az eljárásokkal szemben, amelyekben a terhelt tagadása miatt bizonyítást kell felvenni. A beismerés ugyanis előrevetíti a terhelttel való együttműködés lehetőségét, mely idő- és költségmegtakarítással jár az eljáró hatóságok, illetve bíróság számára, míg a terhelt enyhébb szankcióra számíthat.² Ezen ügyek eltérő kezelése természetesen nem történhet másként, mint a rendes eljárástól eltérő, egyszerűsített, kvázi rövidített eljárások formájában. Az általánostól eltérő, eljárást gyorsító szabályozás alapvetően a bírósági eljárást érinti, a nyomozás rendszerint az általános szabályok szerint folyik.

Ezen szellemben született meg az új büntetőeljárás törvényünk is. A jogszabályjavaslat miniszteri indokolása egyértelműen fogalmaz, az új eljárási törvény célja a büntetőeljárások időszerűségének javítása, többek között a külön eljárások, ezek között a tárgyalás mellőzésével lefolytatott eljárás, új nevén a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás hatékonyabbá tételével.³ Ezen eljárásban gyönyörűen kirajzolódik, hogy a jogalkotó az egyszerűsítés jegyében a büntetőeljárás reform egyik főbb irányaként a terhelti együttműködést kiemelten „jutalmazza”.

---

¹ Finkey Ferenc: A magyar büntetőeljárás tankönyve, Harmadik Kiadás Budapest, Politzer-féle Könyvkiadóvállalat 1908. 371.o.

² A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény miniszteri indokolás általános indokolásának II. pontja

³ A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény miniszteri indokolás általános indokolásának II. pontja

A tanulmányban a jelenleg hatályos, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) C. fejezetében szabályozott - egyik - eljárást gyorsító külön eljárás, a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás szabályait kívánom részletesen ismertetni egy rövid történeti áttekintést követően, majd pedig néhány gondolat erejéig szólok a büntetővégzés és a bíróság elé állítás, mint a másik eljárást gyorsító külön eljárás egymáshoz való viszonyáról.

II. Történeti áttekintés

Mint ahogy fentebb is írtam, a büntetőeljárások gyorsításának szükségességét a hazai jogalkotó is idejekorán felismerte, így a jogintézményt a Bp. - a német és osztrák „strafbefehl” mintájára - honosította meg a magyar jogban büntetőparancs elnevezéssel.⁴

A II. Büntetőnovella rendelkezése értelmében a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén rögtön szabadságvesztést lehetett alkalmazni. Figyelemre méltó, hogy már ekkor is garanciális szabályként erre a terheltet a határozatban figyelmeztetni kellett.⁵

Az 1930. évi XXXIV. törvénycikk jelentősen csökkentette a jogintézmény alkalmazási feltételeit, novumként hozta be ugyanakkor a büntetés felfüggesztésének a lehetőségét.⁶

Két évtizeddel később, az 1951. évi III. törvény jelentős újításokat vezetett be a jogintézmény életében. Ezek közül is a legjelentősebb az volt, hogy az ügyész már a három évet meg nem haladó szabadságvesztéssel büntetendő, közvádra üldözendő büntett esetében is indítványozhatta a büntetőparancs kibocsátást, a bíróság pedig a bűnösség kérdése és a büntetés kiszabása mellett egyéb járulékos kérdésekről is rendelkezhetett.⁷

Az eljárási forma fenti jóval szélesebb körű alkalmazhatósága után nem sokkal az 1954. évi V. törvény megszüntette a büntetőparancsot⁸, egy szűk évtizeddel később azonban az 1962. évi 8. törvényerejű rendelet lényegében újból bevezette tárgyalás mellőzése pénzbüntetés kiszabása esetén

---

⁴ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 739.§-ához

⁵ II. Büntetőnovella 49.§-a

⁶ Dr. Molnár Dr. Mészáros Noémi: Gondolatok a tárgyalás mellőzéséről. Büntetőjogi Szemle 2014/1. szám 26. o.

⁷ Dr. Molnár Dr. Mészáros Noémi: I.m. 26.o.

⁸ Móra Mihály-Kocsis Mihály: A magyar büntető eljárási jog. Tankönyvkiadó, Budapest, 1961. 323.o.

elnevezéssel, a nemrégiben megszüntetett tárgyalás mellőzése jogintézménnyel sokban hasonlító feltételrendszerrel, bár büntetésként ezen eljárás keretében csak pénzbüntetés lehetett kiszabni.⁹

Az 1973. évi I. törvényben tárgyalás mellőzése pénzbüntetés kiszabása mellett elnevezéssel élt tovább a jogintézmény, nagymértékben szélesítve a kiszabható szankciók körét, s a jogalkotó a korábbihoz képest jóval részletesebben szabályozta a jogorvoslat kérdését.¹⁰

Az 1987. évi IV. törvény a jogintézmény elnevezését túl, mely tárgyalás mellőzése lett, a kiszabható büntetéseken is módosított.¹¹

Az 1995. évi LXI. törvény tovább szélesítette a jogintézmény alkalmazási lehetőségeit, bővítette az alkalmazható szankciók körét is, bevezette továbbá az addig nem szabályozott 30 napos ügyintézési határidőt.¹²

Mindezeket követte az 1998. évi XIX. törvény fenntartva a tárgyalás mellőzése elnevezést, szabályrendszerét tekintve pedig nagyrészt a jelenleg hatályos szabályozást tükrözte.

III. A hatályos szabályozás

A jelenleg hatályos Be. a törvény 20. részében, a külön eljárások között, a C. fejezetben szabályozza a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárást.

Ezen eljárás lényege, mely a törvényi szabályozásból egyértelműen kitűnik, hogy a bíróság bizonyítás felvétele nélkül, kizárólag a nyomozás során keletkezett ügyirat alapján dönt a büntetőjogi felelősségről, kizárólag a taxatív meghatározott joghátrányok alkalmazása mellett.¹³ A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás egy végtelenül egyszerűsített írásbeli eljárási forma, melyben jogorvoslat hiányában a tárgyalási szak - annak előkészítésével együtt - teljes egészében

---

⁹ Nagy: i.m. 70. o.

¹⁰ 1973. évi I. törvény XVII. Fejezet 350-355/A. szakaszai

¹¹ Kiss Anna: A tárgyalás mellőzéséről. *Ügyészek Lapja* 1996/5. 35. o.

¹² 1998. évi XIX. törvény XXVII. fejezetében szabályozta tárgyalás mellőzéses eljárást

¹³ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 739.§-ához

kimarad, a végzés azonban jogerőre emelkedése esetén az ítélettel egyenértékű ügydöntő határozatnak minősül.¹⁴

A jogintézmény egyértelműen az eljárás gyorsítását, minél előbbi befejezését célozza, hiszen tárgyalás tartása nélkül, a tárgyalásra, illetve annak érdemi előkészítésére fordított idő nélkül, lényegében egy hónapon belül befejeződhet az eljárás. Ebből következően az alkalmazási köre sem korlátlan, az egyszerű megítélésű, tömegesen előforduló, legfeljebb kis-közepes tárgyi súlyú ügyek időszerű befejezésére szolgál, mely a bíróságokra nézve jelentős idő-, munkaerő- és költségmegtakarítást eredményez, figyelemmel arra is, hogy ha az ügyész indítványozza a büntetővégzés meghozatalát, bíró helyett bírósági titkár is eljárhat az ügyben.¹⁵ A bíróságon kívül a terhelt és a sértett számára is jelentős előnnyel jár ezen eljárási forma, hiszen a terhelt mentesülhet a nyilvános bírósági eljárás terheitől, diszkriminatív következményeitől, míg a magánfél az eljárás jóesetben rövid időn belüli jogerős befejezése révén hamarabb juthat kártérítéshez.¹⁶

Fontos azonban kiemelni, hogy az eljárás gyorsítása csak a bírósági eljárásra vonatkozik, a jogalkotó a nyomozási szakra nem határozott meg eltérő rendelkezéseket, így a nyomozás az általános szabályok szerint folyik.

Külön eljárás révén, a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás során is a törvény általános szabályait kell alkalmazni a C. fejezetében foglalt eltérésekkel.¹⁷

A Be. 739.§ (2) bekezdése rögzíti, hogy a büntetővégzés ügydöntő határozat, melyre - ha e törvény másképp nem rendelkezik - az ítéletre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. A büntetővégzés tehát a bűnösséget megállapító ítélettel egyenértékű ügydöntő határozat, amely jogerőre emelkedésével anyagi jogerővel rendelkezik. Ugyanakkor az ítélettől eltérően a büntetővégzésben nincs helye a bűnösség kimondásának, a bíróság csak azt állapítja meg, hogy a terhelt bűncselekményt követett el és emiatt vele szemben szankciót alkalmaz.¹⁸

---

¹⁴ A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény miniszteri indokolás általános indokolásának III. pontja

¹⁵ Be. 741.§ (5) bekezdése

¹⁶ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 739.§-ához

¹⁷ Be. 739.§ (1) bekezdése

¹⁸ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 739.§-ához

A büntetővégzés meghozatalára - tárgyalás mellőzésével, kizárólag az ügyiratok alapján - hivatalból is van lehetőség, de az ügyészség is indítványozhatja.¹⁹ Utóbbi esetben mint ahogy már fentebb volt róla szó, bírósági titkár is meghozhatja a büntetővégzést, kivéve, ha a terhelt fiatalkorú, ugyanis fiatalkorú büntetőügyében kizárólag az OBH elnöke által kijelölt bíró hozhat büntetővégzést.²⁰

Az ügyészség indítványa nem köti a bíróságot sem az eljárás formájának kérdésében, sem pedig a büntetés kiszabása vonatkozásában, mivel a bíróság önálló mérlegelése eredményeként dönt arról, hogy fennállnak-e a büntetővégzés meghozatalának a feltételei, úgymint arról is, hogy ez esetben milyen büntetést szab ki, illetve milyen intézkedést alkalmaz a vádlottal szemben.²¹

A hatályos büntetőeljárás törvény részletesen, pontosan és nagyon egyértelműen szabályozza a büntetővégzés meghozatalának feltételeit, melyek között vannak objektív, mérlegelést nem tűrő, és szubjektív, bírói mérlegelést igénylő feltételek is. Egyes objektív feltételek a terhelti beismeréshez kötődnek, a szubjektív feltételek azonban függetlenek attól. Ugyanakkor a beismeréshez nem kötött, illetve a beismeréshez kötött büntetővégzéshez tartozó objektív és szubjektív feltételeknek - mindkét esetben - együttesen és hiánytalanul kell fennállniuk.²²

A jogalkotó a háromévi, illetve az ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekményeknél húzta meg a határt a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás alkalmazhatósága vonatkozásában.

Eszerint a háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény esetén akkor van lehetőség büntetővégzés meghozatalára, ha az ügy megítélése egyszerű, a vádlott szabadlábon van vagy más ügyben tartják fogva, és a büntetés célja tárgyalás tartása nélkül is elérhető. Ezesetben nincs szükség a vádlott beismerésére, tagadás esetén is, a törvényi feltételek fennállása esetén hozható büntetővégzés.

---

¹⁹ Be. 740.§ (1) bekezdése

²⁰ BH2014. 334.

²¹ EBH2001. B.404.

²² Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 740.§-ához

Nyilvánvalóan objektív feltétel egyrészt a bűncselekmény büntetési tétele, másrészt az, hogy a vádlott szabadlábon legyen vagy más ügyben tartsák fogva. Szubjektív feltétel, így az eljáró bíró, illetve bírósági titkár mérlegelési körébe tartozik annak az eldöntése, hogy az ügy megítélése egyszerű-e, illetve az, hogy a vádlott vonatkozásában a büntetés célja tárgyalás nélkül is elérhető-e vagy sem. Ezen kérdésekről rövidesen bővebben szólok.

Ezzel szemben az ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény esetén akkor hozható büntetővégzés, ha az ügy megítélése egyszerű, a vádlott szabadlábon van vagy más ügyben tartják fogva, a büntetés célja tárgyalás nélkül is elérhető és a vádlott beismerte a bűncselekmény elkövetését.²³ Ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény esetén tehát már feltétel a vádlotti beismerés. Elegendő azonban a bűncselekményt megvalósító tények vádlotti előadása, a bűnösség elismerése nem szükséges, ugyanakkor a bűnösség beismerése - ténybeli beismerés nélkül - önmagában nem elegendő.²⁴

Nyilvánvalóan itt is objektív feltétel a bűncselekmény büntetési tétele és az, hogy a vádlott szabadlábon legyen vagy más ügyben tartsák fogva. A szubjektív feltételek is ugyanazok, nevezetesen, hogy az ügy megítélése egyszerű legyen, és hogy a büntetés célja tárgyalás tartása nélkül is elérhető.

Értelemszerűen az egyes bűncselekmények büntetési tételének megállapításánál a Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tétel felső határa az irányadó²⁵, s halmazati büntetés esetén is az általános szabályok szerint kell megállapítani a középértéket; a büntetővégzés meghozatala feltételeinek fennállása szempontjából azonban a halmazatban lévő egyes bűncselekmények büntetési tételét külön-külön kell vizsgálni.

A büntetővégzéssel való döntéshozatalnak nem akadálya, ha a vádlott más, a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás tárgyát képező bűncselekményen túl más bűncselekmény miatt van fogva. A vádlott fogva tartását a vádemelés, illetve a büntetővégzés meghozatala idejére vonatkozóan kell vizsgálni, mégpedig az ügyirat, valamint a büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodók

---

²³ Be. 740.§ (3) bekezdése

²⁴ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 740.§-ához

²⁵ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 740.§-ához

nyilvántartási adatai alapján. Nem kizáró ok tehát, ha a terhelt a vádemelést megelőzően, a nyomozás során volt fogva a vád tárgyát képező bűncselekménnyel összefüggésben.

A büntetőeljárásban való kötelező védelem esetei – jogszabályi kivétel hiányában – a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban is irányadóak; így ha a terheltnek nincs meghatalmazott védője, védőt kell kirendelni a számára, ha az eljárás tárgyát képező bűncselekményre a törvény öt évig terjedő szabadságvesztés büntetés kiszabását rendeli, vagy fogva van.²⁶

Az eljáró bírónak, bírósági titkárnak a vádirat, illetve az ügyészség által megküldött iratanyag alapján először vizsgálnia, majd mérlegelnie kell, hogy fennállnak-e a büntetővégzés meghozatalának szubjektív feltételei.

A joggyakorlatban kikristályosodott álláspont, hogy az ügy egyszerűsége magában foglalja a ténybeli és a jogi egyszerűséget is, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a tényállás az ügyiratok alapján - további bizonyítás felvétele nélkül - megállapítható, és a jogi minősítése sem vet fel problémákat. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az eljáró bíró, bírósági titkár ne minősíthesse át a vád tárgyává tett cselekményt, ezen bírói privilégium nem vonható el tőle, ez a bírói ítélkező tevékenység fontos eleme. Az pedig, hogy a tényállás az ügyirat alapján, további bizonyítás felvétele nélkül megállapítható legyen, pontos, szakszerű nyomozást feltételez, mely során a nyomozó hatóság minden szükséges elemében felderíti a tényállást, megállapítja az elkövető kilétét, felkutatja és biztosítja a bizonyítási eszközöket.

Azon szubjektív feltétel fennállásának megítélése vonatkozásában, hogy a büntetés célja - vagyis a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el - tárgyalás nélkül is elérhető legyen, mind a speciális prevenció, mind pedig a generális prevenció szempontjait számba kell venni. Előbbi vonatkozásában különösen a vádlott személyiségét, életvitelét, előéletét, a bűncselekmény elkövetési motívumát és a cselekményhez való utólagos hozzáállását, míg az utóbbi vonatkozásában a bűncselekmény helyi elszaporodottságát, a köznyugalom jelentős megzavarását vagy a felfokozott közérdeklődést.²⁷

---

²⁶ Be. 44.§ a) és b) pontja

²⁷ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 740.§-ához

A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás alkalmazásának azon feltételét, hogy a büntetés célja tárgyalás nélkül is elérhető legyen, a speciális prevenció oldalát tekintve szükséges ismerni a vádlott személyi körülményeit. A terheltnek természetesen joga van ahhoz, hogy a büntetőeljárás során ne nyilatkozzon a személyi körülményeiről, s ez nem is olyan ritka eset. Ez azonban nem akadály a büntetés kiszabásának, ebben az esetben a bíróság a rendelkezésre álló adatok, egyéb tények, körülmények (olyan információ, melyről a bíróságnak hivatalos tudomása van, büntettesek nyilvántartásában szereplő adatok szabálysértési nyilvántartásban szereplő adatok, egyéb közhiteles nyilvántartásban szereplő adatok, a terhelt vallomása, stb.) alapján, azok mérlegelése eredményeképpen határozza meg a vádlott terhére kiszabandó büntetés, illetve intézkedés nemét és mértékét. Abban az esetben, ha a vádlott személyi körülményeiről tett nyilatkozata, illetve ezen nyilatkozata és a vallomása, vagy az egyéb rendelkezésre álló adat között ellentmondás mutatkozik, a bíróság szintén minden egyes adat, tény és körülmény gondos mérlegelése alapján dönt a szankciókról.

Felmerül azonban a kérdés, hogy ilyen esetekben alkalmazható-e a büntetővégzés. Álláspontom és gyakorlati tapasztalatom is azt mondatja, hogy igen. Határozott véleményem, hogy azon kérdésről, hogy a vádlott vonatkozásában a büntetés célja tárgyalás nélkül is elérhető-e vagy sem, az eljárás során beszerzett, rendelkezésre álló - fentebb hivatkozott - adatok, tények, körülmények alapján tudnia kell a bíróságnak döntenie.

Itt kell szót ejteni arról, hogy mi a teendő akkor, ha a terhelt vagy valamelyik, netán az összes tanú vallomását - a terhelti-, tanúzási figyelmeztetés elmaradása, illetve az arra adott válasz jegyzőkönyvezésének elmaradása miatt - nem lehet figyelembe venni bizonyítási eszközként, vagy ha egyéb bizonyítási eszközt kell kizárni a bizonyítékok köréből. A bíróságnak a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon kell értékelnie, s a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.²⁸ A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás - írásbeli, alapesetben tárgyalás nélküli - jellegéből adódóan az eljárás során nincs lehetősége a bíróságnak bizonyítás felvételére, így a rendelkezésre álló összes bizonyíték alapján kell állást foglalnia abban a kérdésben,

---

²⁸ Be. 167.§ (4) bekezdése

hogy a vádiratban rögzített, vád tárgyává tett cselekményt a rendelkezésre álló, bizonyítékok köréből ki nem zárt bizonyítékok alátámasztják-e vagy sem. Ha igen, nem akadály a büntetővégzés meghozatalának az, ha a bizonyítékok egy részét ki kell zárni. Ha azonban a ki nem zárt bizonyítékok alapján nem állapítható meg a tényállás, mivel további bizonyítás felvételének nincs helye, nem lehet elbírálni az ügyet büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás keretében, s a bíróságnak az általános szabályok szerint kell eljárnia.

Hangsúlyozandó, hogy mivel a vádlotti beismerés a bűncselekményt megvalósító tények vádlotti előadásában nyilvánul meg - akár a bűnösség elismerése nélkül is -, a bűnösség beismerése ténybeli beismerés nélkül pedig nem értékelhető beismerésként, abban az esetben, ha a vádlott ugyan úgy nyilatkozik, hogy elismeri a vád tárgyává tett cselekmény elkövetését, de vallomást nem tett, vagy azt vallotta, hogy nem emlékszik a történetekre, egyéb bizonyíték pedig nincs a beszerzett bizonyítékok kizárása miatt, további bizonyítás felvétele érdekében az általános szabályok szerint kell lefolytatni a büntetőeljárást, s nem hozható büntetővégzés.

A Be. a 740.§ (2) bekezdésében taxatívén felsorolja azon büntetési nemeket és intézkedéseket, melyeket a bíróság a büntetővégzésben kiszabhat. Ezek a következők: végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés, közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, sportrendezvények látogatásától való eltiltás, kiutasítás, jóvátételi munka, próbára bocsátás és megrovás; katonával szemben lefokozás, szolgálati viszony megszüntetése, rendfokozatban visszavetés és a várakozási idő meghosszabbítása.

Ezen keretek között kell a bíróságnak a büntetés kiszabása során a rendelkezésre álló adatok alapján vizsgálnia az egyes büntetési-, illetve intézkedési nemek alkalmazási feltételei meglétét.

A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban tehát a legsúlyosabb kiszabható büntetés a végrehajtásában felfüggesztett maximum két év szabadságvesztés; nem szabható ki azonban elzárás, és nem alkalmazható kényszergyógykezelés.

A bíróságnak a fenti keretek között az általános szabályok, elvek mentén kell kiszabnia a büntetést.

A bíróság a büntetővégzésben a büntetés kiszabása és intézkedés alkalmazása mellett egyéb kérdésekről is rendelkezhet. Ezeket a jogalkotó taxatív felsorolásban rögzíti a Be. 741.§ (2) bekezdésében: pártfogó felügyeletet is alkalmazhat végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása, jóvátételi munka előírása vagy próbára bocsátás esetén, elrendelhet elkobzást, vagyonelkobzást, illetve elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételét, polgári jogi igénynek helyt adhat vagy érvényesítését egyéb törvényes útra utasíthatja, próbára bocsátást kimondó rendelkezést hatályon kívül helyezhet, rendelkezhet ügyek egyesítéséről, elkülönítéséről, az eljárás felfüggesztéséről és az eljárás megszüntetéséről. A polgári jogi igény elbírálása vonatkozásában is korlátozott a bíróság jogköre ezen külön eljárás alkalmazása során, mivel a polgári jogi igényt érdemben nem utasíthatja el, hiszen méltánytalan lenne a magánféllel szemben, ha kárigényét a meghallgatása vagy az általa indítványozott bizonyítás nélkül utasítaná el a bíróság, miközben a terhelt felelősségét az igény alapjául szolgáló cselekményben megállapítja.²⁹

A büntetővégzést az ügy érkezését követő egy hónapon belül kell meghoznia a bíróságnak,³⁰ mely határidőt közzéadás ügy esetében az ügy bíróságra érkezésétől, magánvádas ügy esetén a személyes meghallgatás napjától kell számítani.³¹ A határozattal kapcsolatos bűncselekmény miatt az ügyiratok bíróságra érkezését követő öt napon belül kell meghozni a büntetővégzést.³² Ha a büntetővégzés meghozatalára az előírt határidőben bármely okból nem kerül sor, az eljárást az általános szabályok szerint kell folytatni.

A büntetővégzésnek, mint ügydöntő határozatnak tartalmaznia kell a bíróság megnevezését, az ügyszámot, a bírósági eljárás helyét, a határozathozatal időpontját, az eljárás formáját, a vádlott előzetes fogva tartására vonatkozó adatokat, a vádlott nevét és személyi adatait, a bűncselekmény Btk. szerinti megnevezését az alkalmazott törvényhely feltüntetésével - ideértve a bűncselekmény minősített esetének megállapításakor a bűncselekmény alapesetét meghatározó törvényhelyet is -, a bűncselekmény büntetési vagy vétségi megjelölését, többrendbeli vagy folytatólagos bűncselekmény esetén ennek megjelölését, gondatlan alakzat esetén ennek megjelölését, az elkövetői és elkövetési alakzat megjelölését, a kiszabott szankciót, az egyéb rendelkezéseket, a bűnügyi költség viseléséről

---

²⁹ A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 741.§-ának miniszteri indokolása

³⁰ Be. 741.§ (1) bekezdése

³¹ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 741.§-ához

³² Be. 836. § (2) bekezdés

szóló rendelkezést, valamint a jogorvoslati jogra való kioktatást.³³ Az indokolásnak tartalmaznia kell a megállapított tényállást, a vádra és a büntetővégzés feltételeinek fennállására való utalást, és az alkalmazott jogszabályok megjelölését.³⁴ Végül pedig a határozathozatal helyét, idejét és az eljáró bíró vagy bírósági titkár aláírását.

A büntetővégzést A/5. jelzésű értesítéssel kell kézbesíteni a vádlott részére³⁵, amely szerint a végzést csak a vádlott, vagy a „saját kézbe feladott hivatalos irat átvételére jogosult meghatalmazott” veheti át. A tárgyalás mellőzésével hozott végzés bármely más személy által történő átvétele szabályszerű kézbesítésnek nem tekinthető.³⁶ Ha a büntetővégzést a vádlott ismert lakcímén, tartózkodási helyén, kézbesítési címén nem lehet kézbesíteni a részére, a bíróság intézkedik a vádlott lakcímének, tényleges tartózkodási helyének megállapítása iránt, elsősorban a közhiteles nyilvántartásban szereplő adatok lekérdezése útján, ha pedig az nem vezet eredményre, abban új vagy a már ismert címtől eltérő cím nem szerepel, meg kell keresni a rendőrséget a vádlott felkutatása iránt. Amennyiben valamely úton ismertté válik a vádlott lakó-, tartózkodási- vagy kézbesítési címe, meg kell kísérelni neki arra címre kézbesíteni a büntetővégzést.

A mindennapi ítélkezés során gyakori probléma, hogy nem lehet kézbesíteni a büntetővégzést a vádlott saját kezébe, mert az ismert lakó- vagy tartózkodási helyéről „átvételt megtagadta”, „nem kereste” vagy „kézbesítés akadályozott” jelzéssel érkezik vissza a bíróságra, vagy mert a fenti intézkedések ellenére sem vált ismertté a tényleges lakó-, illetve tartózkodási helye, a végzés pedig az ismert címéről „ismeretlen helyre költözött”, „a cím nem azonosítható”, „címezett ismeretlen”, „elköltözött” vagy „kézbesítés akadályozott” jelzéssel érkezik vissza. A hatályos szabályozás értelmében egyik esetben sem lehetséges kézbesítési fikció vagy hirdetményi kézbesítés.³⁷ Ebből pedig az következik, hogy a bíróságnak intézkednie kell előkészítő ülés kitűzése iránt, mivel a Be. 743.§ (2) bekezdése értelmében, ha a büntetővégzést nem lehet szabályszerűen kézbesíteni a vádlott részére, azt úgy kell tekinteni, mintha a vádlott tárgyalás tartása iránti indítványt terjesztett volna elő.

---

³³ Be. 741.§ (3) bekezdése

³⁴ Be. 741.§ (4) bekezdése

³⁵ Az egyes büntetőeljárás cselekményekre és a büntetőeljárásban részt vevő személyekre vonatkozó szabályokról szóló 12/2018. (VI. 12.) IM rendelet 30.§ (5) bekezdése

³⁶ BH2017. 181.

³⁷ Be. 743.§ (3) bekezdése

A büntetővégzés ellen nincs helye fellebbezésnek³⁸, speciális jogorvoslati formát határozott meg a jogalkotó ezen különleges eljárásra vonatkozóan is. Nevezetesen, hogy az ügyész, a vádlott, a védő, a magánfél, a vagyoni érdekelt és az egyéb érdekelt a büntetővégzés kézbesítésétől számított nyolc napon belül tárgyalás tartását indítványozhatja, mely halasztó hatállyal bír.³⁹ A tárgyalás tartása iránti indítvány irányulhat a büntetővégzés bármely rendelkezése vagy akár az indokolása ellen, a magánfél azonban kizárólag a polgári jogi igényt elbíráló rendelkezést, a vagyoni érdekelt és az egyéb érdekelt pedig csupán a rá vonatkozó rendelkezést sérelmezheti. A törvény külön bekezdésben rögzíti, hogy nem minősül tárgyalás tartása iránti indítványnak, ha a vádlott vagy a védő kizárólag halasztás vagy részletfizetés engedélyezését, illetve a büntetővégzés kijavítását indítványozza; az ezirányú indítványokat értelemszerűen tartalmuk szerint kell elbírálni.⁴⁰

A jogalkotó, mint rendes jogorvoslat esetén, büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban is lehetővé tette a jogorvoslati kérelem visszavonását, jelen esetben a tárgyalás tartására irányuló indítvány visszavonását, melyre az előkészítő ülés megkezdéséig van mód, annyi megszorítással, hogy a vádlott javára más által bejelentett tárgyalás tartása iránti indítványt az indítványozó - az ügyész kivételével - csak a vádlott hozzájárulásával vonhatja vissza.⁴¹ A törvény értelmében ugyancsak a tárgyalás tartására irányuló kérelem visszavonásának kell tekinteni, ha az indítványozó szabályszerű idézés ellenére nem jelenik meg az előkészítő ülésen és magát alapos okkal, előzetesen, haladéktalanul nem menti ki.⁴² Ugyanakkor a tárgyalás tartása iránti indítványt önállóan előterjesztő védő előkészítő eljárásról való távolmaradása nem eshet a vádlott terhére, ezért ilyen esetben a bíróságnak nyilatkoztatnia kell a vádlottat, hogy egyetért-e a védői indítvány hallgatólagos visszavonásával, vagy továbbra is fenntartja a védő jogorvoslati indítványát.⁴³

A tárgyalás tartására irányuló kérelem a büntetővégzés végrehajtását tekintve halasztó hatályú, kivéve, ha az indítvány csak a polgári jogi igény elbírálását sérelmezi.⁴⁴ Ezen esetben a kérelemmel nem érintett rendelkezések vonatkozásában beáll a - rész - jogerő, melyből következően az általános szabályok szerint folytatódó elsőfokú eljárásban a főkérdéseket a bíróság már nem vizsgálhatja.

---

³⁸ Be. 742.§ (1) bekezdése

³⁹ Be. 742.§ (2), (4) és (5) bekezdése

⁴⁰ Be. 745.§ (4) bekezdése

⁴¹ Be. 742.§ (2) bekezdése

⁴² Be. 744.§ (3) bekezdése

⁴³ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 745.§-ához

⁴⁴ Be. 746.§ (3) bekezdése

Kiemelendő, hogy a büntetővégzés jogorvoslati kérelemmel nem érintett rendelkezései vonatkozásában abszolút súlyosítási tilalom áll fenn, melyet egy esetleges hatályon kívül helyezés sem annulál, mivel a büntetővégzés meghozatalát nem lehet megismételni.

A törvény a határozatok jogereje, véglegessége és ennek tanúsítása cím alatt külön szakaszban szabályozza a büntetővégzés jogerőre emelkedésének eseteit. Eszerint a büntetővégzés azon a napon emelkedik jogerőre, amikor a tárgyalás tartása iránti indítvány előterjesztésére jogosultak úgy nyilatkoztak, hogy nem kérik tárgyalás tartását, vagy a tárgyalás tartása iránti indítványt visszavonták, vagy a tárgyalás tartása iránti indítvány előterjesztésére nyitva álló határidő ilyen indítvány előterjesztése nélkül telt el.⁴⁵

Amennyiben valamelyik jogosult határidőn belül kéri tárgyalás tartását, a bíróság előkészítő ülést tart,⁴⁶ melynek megkezdése előtt a bíróság nyilatkoztatja az indítványozót, hogy fenntartja-e a tárgyalás tartása iránti indítványát.⁴⁷ Amennyiben igen, a bíróság ismerteti a büntetővégzés és a tárgyalás tartása iránti kérelem lényegét, ha pedig az indítványból nem lehet megállapítani, hogy az indítványozó miért tartja sérelmesnek a büntetővégzést, felhívja az indítvány ezirányú kiegészítésére.⁴⁸

Ha a tárgyalás tartása iránti indítvány kizárólag a polgári jogi igényt érdemben elbíráló rendelkezés ellen irányul, a bíróság a jogorvoslattal nem érintett rendelkezések vonatkozásában - a Be. 459. § (2) bekezdés alapján - megállapítja a részjogerőt, a polgári jogi igényt elbíráló rendelkezést pedig hatályon kívül helyezi és a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja. Amennyiben a tárgyalás tartására irányuló indítvány kizárólag a járulékos kérdéseket sérelmezi, a bíróság csak a jogorvoslattal támadott kérdésben határoz, minden egyéb esetben a bíróság hatályon kívül helyezi a büntetővégzést és az általános szabályok szerint folytatja le az eljárást, értelemszerűen a C. fejezetben foglalt eltérésekkel.⁴⁹

---

⁴⁵ Be. 458.§ (4) bekezdése

⁴⁶ Be. 743.§ (1) bekezdése

⁴⁷ Be. 745.§ (1) bekezdése

⁴⁸ Be. 745.§ (3) bekezdése

⁴⁹ Be. 743.§ (1) bekezdése, valamint a 746.§ (3) és (4) bekezdése

A jogalkotó a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás vonatkozásában is alkalmazni rendelte a súlyosítási tilalom jogintézményét, melynek értelmében a vádlott terhére előterjesztett tárgyalás tartására irányuló indítvány hiányában csak akkor lehet a terhére súlyosabb büntetést kiszabni, illetve súlyosabb intézkedést alkalmazni, ha a tárgyaláson új bizonyíték merül fel, és ennek alapján a bíróság olyan új tényt állapít meg, amelynek folytán súlyosabb minősítést kell alkalmazni, vagy lényegesen súlyosabb büntetést, intézkedés helyett büntetést kell kiszabni, vagy büntetés helyett alkalmazott intézkedésnél lényegesen súlyosabb intézkedést kell alkalmazni.⁵⁰

Ugyanakkor tekintettel arra, hogy az előkészítő ülésen, vagy a tárgyaláson hozott ítélet elleni jogorvoslat alapján lefolytatott másodfokú, illetve harmadfokú eljárásra a jogalkotó nem határozott meg az általánostól eltérő szabályokat, így azokban az általános szabályok szerint érvényesül a súlyosítási tilalom. Ebből következően pedig előállhat olyan eset is, hogy a vádlott terhére bejelentett fellebbezés esetén a joghátrány súlyosítására kerüljön sor akkor is, ha a tárgyalás tartására a vádlott javára szóló indítvány alapján került sor.⁵¹

További áttörési pont a súlyosítási tilalom vonatkozásában a vádlott ügyeinek egyesítése. A törvény lehetővé teszi ugyanis, hogy tárgyalás tartása esetén, ha annak egyéb feltételei fennállnak, a bíróság egyesítse a vádlott más ügyét a tárgyalás tartására irányuló kérelem folytán folyamatban lévő büntetőügyhöz, s ezen ügyeket együttesen bírálja el. Ennek során pedig ha az egyesített ügyben a tárgyalás adatai alapján a bíróság a vádlott bűnösségét a büntetővégzésben megállapított bűncselekményen kívül más bűncselekmény elkövetése miatt is megállapítja, a büntetővégzésben foglaltaknál súlyosabb büntetés is kiszabható a terhére.⁵²

Álláspontom szerint mindenképpen szükséges néhány szót ejteni e körben a tisztességes tárgyaláshoz való jogról. Kérdésként merülhet fel, hogy nem sérti-e a vádlott tisztességes tárgyaláshoz való jogát, ha az ügyében a büntetővégzés meghozó bíró jár el később tárgyalás tartására irányuló kérelem - vagy akár a büntetővégzés kézbesítésének sikertelensége - esetén, ugyanis a büntetőeljárás törvényünk nem zárja ki a büntetővégzést meghozó bírót a további eljárásból.

---

⁵⁰ Be. 746.§ (5) bekezdése

⁵¹ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 746.§ (5) bekezdéséhez

⁵² BH1998. 116.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése deklarálja, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. Az Alkotmánybíróság a 67/1995. (XII. 7.) AB határozatában - a tárgyalás mellőzésével eljáró elsőfokú bíróság eljárását vizsgálva - mérlegelte a tisztességes tárgyaláshoz való jog részjogosítványait jelentő pártatlan bírósághoz való jog és az ügyek ésszerű időn belüli eldöntéséhez való jog szempontjait. Megállapítása szerint a pártatlanság követelményéből - megfelelő garanciák mellett - engedményt kell tenni a másik alapjog érvényesülése érdekében. Rögzíti továbbá, hogy a bíró iratokon alapuló döntése előre tudottan feltételes, így a döntéshozatalkor szükségképpen készen kell lennie arra, hogy jogorvoslat bejelentése esetén „határozatát a tárgyalás alapján elfogulatlanul és előítéletmentesen felülvizsgálja”.⁵³

Az Alkotmánybíróság fenti döntése, illetve a Be. kizáró rendelkezésének hiányában a bíróságok saját hatáskörben az előre meghatározott ügyelosztási rendben szabályozzák e kérdést.

IV. Bíróság elé állítás vagy büntetővégzés?

Véleményem szerint nem mehetünk el szó nélkül a Be. másik egyértelműen az eljárás egyszerűsítését és gyorsítását célzó, „kedvelt” külön eljárás, a bíróság elé állítás mellett.

Vitán felül áll, hogy a bíróság elé állítás a leggyorsabb bírósági eljárási forma, amely az eljárás egyszerűsítését, gyorsítását szolgáló külön eljárás, melynek egyértelműen az a célja, hogy a bíróság az ügy gyors elbírálása révén mihamarabb ügydöntő határozatot hozzon. Specialitása ezen eljárási formának, hogy a viszonylag rövid, gyorsan lefolytatott nyomozás után az ügyész nem írásban emel vádat a vádlottal szemben a bíróságon, hanem a vádlottat bíróság elé állítja és a bíróságon szóban terjeszti elő a vádat.

Bíróság elé állítás akkor alkalmazható, ha a vád tárgyává tett bűncselekményre a törvény tízévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetést rendel, az ügy megítélése egyszerű, a bizonyítékok

---

⁵³ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 745.§-ához

rendelkezésre állnak és a terheltet a bűncselekmény elkövetésén tetten érték vagy a terhelt beismerte a bűncselekmény elkövetését.⁵⁴ Ezen feltételek fennállása esetén az ügyész a bűncselekmény elkövetésétől számított kettő hónapon belül bíróság elé állíthatja a terheltet.

Nem lehet azonban bíróság elé állítást alkalmazni magánvádas és pótmagánvádas eljárásban.⁵⁵

Bíróság elé állítás tehát súlyosabb, tízévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel fenyegetett bűncselekmény esetén választható eljárási forma, akkor, ha az ügy megítélése egyszerű. Ezen egy kritérium megegyezik a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás feltételrendszerével, tartalmában azonban nem ugyanazt jelenti. Bíróság elé állítás esetén is az ügy egyszerű megítélése magában foglalja mind a ténybeli, mind pedig a jogi megítélés egyszerűségét, a ténybeli egyszerűség azonban nem csak azt jelenti, hogy a vád tárgyává tett cselekmény megértése egyszerű, hanem hogy az egyes tények összefüggéseinek feltárása és értelmezése ne kerüljön jelentősebb időbe, valamint hogy a tényállás tisztázásához szükséges bizonyítás is rövid időn belül elvégezhető legyen. A jogi megítélés egyszerűsége pedig a gyakorlatban itt is azt jelenti, hogy a megállapított tényállás nem vet fel jogi minősítési problémákat. A ténybeli és jogi megítélés egyszerűsége egyszerre, de nem feltétlenül azonos szinten megnyilvánuló kritérium, így egy nagyobb bizonyítást igénylő, de egyértelmű jogi minősítésű ügy, mint például a folytatólagosan elkövetett lopás ugyanúgy lehet bíróság elé állítás útján elbíráva, mint egy rövid nyomozás során felderített tényállás bonyolultabb, hosszabb időt igénybe vevő jogi megítélése, vagy a bűncselekmény tárgyi súlyából és ebből következően a lehetséges jogkövetkezmények súlyosságából adódóan megfontoltabb bírói ítélkező tevékenységet kívánó ügy, mint például az emberrablás. Hansúlyozandó, hogy kizárólag az ügyészség dönthet arról, hogy egyszerű-e az ügy megítélése vagy sem, az ügyészség ezen döntését a bíróság nem bírálhatja felül, ezen okból nem zárkozhat el a bíróság elé állítási eljárástól.⁵⁶

Ezen külön eljárásban a vádemelésre nyitva álló határidő rendkívüli rövidségében az a társadalmi elvárás és elgondolás manifesztálódik, hogy annál hatékonyabb egy büntetés, minél gyorsabban követi a büntetendő cselekmény elkövetését.

---

⁵⁴ Be. 723.§

⁵⁵ Be. 786.§ (1) bekezdése és 817.§ (1) bekezdése

⁵⁶ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 723.§-ához

A Be. 727.§ (1) bekezdése értelmében bíróság elé állítás esetén nincs helye a tárgyalás előkészítése körébe tartozó bírósági intézkedéseknek és határozatoknak, és nincs előkészítő ülés sem. Ezen, a bírósági általános eljárást lényegesen leszűkítő megszorítás egyértelműen az eljárás gyorsítását, a mielőbbi ügydöntő határozat meghozatalát célozza, illetve szolgálja.

A két külön eljárás, a bíróság elé állítás és a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás közötti alapvető különbség az alábbiakban foglalható össze röviden:

- büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás írásbeliségen alapul, alapesetben nincs tárgyalás (illetve előkészítő ülés), míg bíróság elé állítás esetén előkészítő ülés ugyan nincs, tárgyalás azonban igen,
- büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás esetén alapfeltétel, hogy a büntetés célja tárgyalás tartása nélkül is elérhető legyen, nyilvánvalóan ezen kritérium a bíróság elé állítás esetén értelmezhetetlen lenne,
- büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás esetén a vád tárgyává tett bűncselekmény háromévi, illetve ötévi szabadságvesztésnél nem lehet súlyosabban büntetendő, míg bíróság elé állítás tízévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény esetén lehetséges,
- bíróság elé állítás csak a terhelt beismerése vagy a bűncselekmény elkövetésén való tettenérése esetén alkalmazható eljárás, míg a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás esetén a beismerés csak az ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmények esetén feltétele az eljárási formának,
- büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás csak abban az esetben alkalmazható, ha a vádlott szabadlábon van vagy más ügyben tartják fogva; bíróság elé állítás esetén ennek nincs relevanciája.

Mindkét külön eljárási formánál feltétel azonban, hogy az ügy megítélése egyszerű legyen; az egyszerűség megítélése azonban mint ahogy fentebb már volt róla szó, nem teljesen ugyanazt jelenti a két eljárás vonatkozásában.

A Be. vonatkozó rendelkezései szerint a jogalkotó az ügyész hatáskörébe tette annak a kérdésnek az eldöntését a vádemeléskor, pontosabban a vádemelés előtt, hogy hogyan is emel vádat, azaz hogy a lehetséges eljárési módok közül melyik bírósági eljárást indítványozza: az általános szabályok szerinti bírósági eljárást indítványoz, vagy büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárást indítványoz, vagy úgy határoz, hogy vádirat benyújtása nélkül bíróság elé állítja a vádlottat. Ugyanakkor természetesen nem úgymond a kedve szerint dönt ebben a kérdésben, hanem az előkészítő eljárással, a nyomozás felügyeletével és irányításával, valamint a befejező intézkedésekkel kapcsolatos ügyészi feladatokról szóló 9/2018. (VI. 29.) LÜ utasítás rendelkezései szigorú keretet adnak az ügyész számára, nevezetesen, hogy az utasítás 53.§-a értelmében az ügyészség a vádemeléskor az általános szabályok szerinti bírósági eljárást csak akkor kezdeményezi, ha bíróság elé állításnak, büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásnak, egyezség alapján folytatott bírósági eljárásnak törvényi feltételek hiányában nincs helye.

Egyértelműen megállapítható, hogy az új büntetőeljárás törvény hatályba lépése óta mind a bíróság elé állítás, mind a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás nagy népszerűségnek örvend, és a büntetőügyek nagy része valamelyik két külön eljárás formájában kerül a bíróság elé. Abban a nem ritka esetben, ha mindkét külön eljárás forma alkalmazható, az ügyészségnek a vádemelés során, a bírósági eljárás formáinak indítványozása során abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy megítélése szerint a büntetővégzésben alkalmazható jogkövetkezmények elegendőek-e, illetve a büntetés célja tárgyalás tartása nélkül elérhető-e. A legfeljebb kis-közepes tárgyi súlyú, egyszerű megítélésű ügyek legegyszerűbb eljárás formája a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás, míg bíróság elé állítás elsősorban tettenérés vagy a közvetlen szabadságelvonással járó joghátrányok alkalmazásának szükségessége esetén, illetve akkor alkalmazandó, ha a szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény büntetési tételének felső határa az öt és tíz év közé esik.⁵⁷

Meglátásom szerint a bíróság elé állítás jóval nagyobb visszatartó erővel bír, mint a büntetővégzés, hiszen a büntetővégzéssel az elkövető csak egy papírt kap, mely általában egy-két oldal, melyben csak az elkövetett bűncselekmény, a kiszabott büntetés és az elkövetett cselekmény leírása szerepel néhány jogszabályhely felsorolása mellett, de a vádlottnak nem kell megjelennie a bíróságon, nem éli át az azzal járó negatív hatásokat, s ezáltal nem érzi át kellőképpen tettének súlyát, arról nem is

---

⁵⁷ Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 740.§-ához

beszélve, hogy büntetésként is maximum végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés szabható ki benne, melynek a hétköznapi megítélése közel nem olyan súlyú, mint valójában, szinte úgy tekintenek rá, hogy nem kapott lényegében „semmit”, még fizetnie sem kell, mint a pénzbüntetésnél, ledolgoznia sem kell semmit.... Ezzel szemben bíróság elé állítás esetén az elkövető általában nem sokkal a bűncselekmény elkövetése után már ténylegesen a bíróság előtt áll, jóesetben átérzi annak minden negatívumát, a bírósági, illetve tárgyalótermi légkör komolyságát, s az ítélet szóbeli kihirdetése és viszonylag részletes indokolásának végig hallgatása egy „papír” (végzés) postai átvételéhez és otthoni elolvasásához képest jóval nagyobb eséllyel tartja vissza az elítéltet újabb bűncselekmény elkövetésétől.

V. Záró gondolatok

A legfőbb ügyész 2022. évi az ügyészi szervezet munkájáról szóló éves beszámolója szerint az ügyészség 2021-ben a vádemelések 74,5%-ában büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás lefolytatását indítványozta. Ez a szám is jól mutatja, s a saját gyakorlati tapasztalatom alapján is mondhatom, hogy ezen külön eljárás beváltotta a hozzá fűzött reményeket, jól működik a gyakorlatban, az egyszerű megítélésű, legfeljebb kis-közepes tárgyi súlyú és tömegesen előforduló ügyek időszerű befejezésének hatékony eszköze, mely jelentősen csökkenti mind az ügyészség, mind pedig a bíróság munkaterhét.

Ugyanakkor azonban álláspontom szerint az időszerűség és a munkateher csökkentés szem előtt tartása mellett figyelemmel kell lenni arra is, hogy az adott eljárási forma valóban eléri-e a célját. A büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás vonatkozásában etekintetben kiemelendően vizsgálendő, hogy a vádlottra nézve a büntetés célja tárgyalás tartása nélkül is elérhető-e, a speciális és a generális prevenció megfelelő mértékben érvényre tud-e jutni, s ez az eljáró bíró, bírósági titkár egyedi mérlegelési tevékenységének jelentős feladatát képezi.

Felhasznált irodalom

- Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez, főszerkesztő: Polt Péter, jogtár
- 2017. évi XC. törvény miniszteri indokolása, jogtár
- Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez, szerkesztette: Karsai Krisztina, jogtár
- Bánáti János - Belovics Ervin - Csák Zsolt - Sinku Pál - Tóth Mihály - Varga Zoltán: Büntető eljárásjog. HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2003.
- Cseke Gábor-Csekéné Kovács Anita: Bíróság elé állítás - jogfejlesztő javaslatok az új büntetőeljárás törvény tükrében. Ügyészek Lapja 2019/2.
- Dr. Czédli Gergő: A bírósági eljárást gyorsító és fékező rendelkezések az új büntetőeljárás törvényben. Büntetőjogi Szemle 2019/1. szám
- Dr. Molnárné Dr. Mészáros Noémi: Gondolatok a tárgyalás mellőzéséről. Büntetőjogi Szemle 2014/1. szám
- Fantoly Zsanett- Budaházi Árpád: Büntető eljárásjogi ismeretek II. Dinamikus Rész. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019.
- Fantoly Zsanett: Hatékonysági problémák, azaz a hazai büntetőeljárás gyakorlati visszasságai, In: Ünnepi kötet Dr. Cséka Ervin professzor 90. születésnapjára, 2012.
- Hack Péter: A büntetőeljárás újításának esélyei. Belügyi Szemle 66. évf. 3. szám 2018.
- Finkey Ferenc: A magyar büntetőeljárás tankönyve, Harmadik Kiadás Budapest, Politzer-féle Könyvkiadóvállalat 1908.
- Móra Mihály-Kocsis Mihály: A magyar büntető eljárási jog. Tankönyvkiadó, Budapest, 1961.
- Kiss Anna: A tárgyalás mellőzéséről. Ügyészek Lapja 1996/5.

Felhasznált jogszabályok

- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény

- Az egyes büntetőeljárás cselekményekre és a büntetőeljárásban részt vevő személyekre vonatkozó szabályokról szóló 12/2018. (VI. 12.) IM rendelet
- Alaptörvény
- Az előkészítő eljárással, a nyomozás felügyeletével és irányításával, valamint a befejező intézkedésekkel kapcsolatos ügyészi feladatokról szóló 9/2018. (VI. 29.) LÜ utasítás

Bírósági döntések, Büntető Kollégiumi vélemény

- BH2014. 334.
- EBH2001. B.404.
- BH2017. 181.
- BH2013. 185.
- BH1998. 116.
- 67/1995. (XII. 7.) AB határozat

Internetes tanulmányok

- dr. Kállai Kitti: Gondolatok a büntetőeljárás bírósági szakaszát gyorsító különeljárásokról, a bíróság elé állításról és a büntetővégzésről.
In. <https://www.jogiforum.hu/publikacio/2020/12/18/gondolatok-a-buntetoeljaras-birosagi-szakaszat-gyorsito-kuloneljarasokrol-a-birosag-ele-allitasrol-es-a-buntetovegzesrol/>